

ПРОБЛЕМА ЧИТАННЯ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Т.П.Хорошковська

Проблема читання – одна з найважливіших у навчально-виховному процесі в школі, оскільки саме читання лежить в основі інформаційної, освітньої, пізнавальної, професійної культури людини. Читацькі уміння починають формуватися в учнів на уроках читання ще в початковій школі. З 5 класу учні вивчають такий предмет, як література. Однак, на уроках літератури в основній та старшій школах уміння читати в учнів спеціально не розвиваються. Фактично навчання читання закінчується в початковій школі, хоча у розвинених країнах світу роботі з текстами приділяють увагу на всіх рівнях освіти. Як свідчать спеціальні дослідження, уміння, сформовані на уроках читання в початковій школі, не можуть у повній мірі забезпечити необхідний рівень подальшої інформаційно-інтелектуальної діяльності сучасних учнів. Це пов'язане з тим, що в останні десятиріччя стрімко зростає обсяг інформації, яку необхідно засвоїти для успішної подальшої життєдіяльності. Читання стає основою освіти і самоосвіти.

Проблема уміння читати і розуміти прочитане завжди привертала увагу українських і зарубіжних науковців. Досліджуючи різні аспекти читання, сучасні науковці використовують термін «грамотне читання».

Нині поняття «грамотне читання» розглядають як здатність учнів розуміти прочитаний текст, розмірковувати над його змістом, аналізувати та критично оцінювати отриману інформацію, узагальнювати інформацію, розміщену в різних частинах тексту, співвідносити текст із власним життєвим досвідом, висловлювати власну думку, ставлення до прочитаного, формулювати гіпотези, висновки, і головне – уміння використовувати прочитане у різних навчальних та позашкільних ситуаціях.

Недостатній розвиток уміння читати може призвести до серйозних труднощів у навчанні і бути причиною неуспішності учнів. Вимірювання уміння грамотного читання учнів основної школи потребує особливої уваги як обов'язкова складова процесу навчання. Зазначимо, що вміння грамотно читати важливе для вивчення інших шкільних предметів, дальшого навчання у школі. Воно є основою для вивчення інших дисциплін.

Результати контрольного зрізу, проведеного серед п'ятнадцятирічних учнів, підтвердили уміння учнів 9-х класів знаходити в тексті інформацію, задану в явному вигляді, а також уміння співвідносити інформацію з власним життєвим досвідом. Разом з тим дев'ятикласники виявили невміння робити висновки і чітко викладати свої думки щодо прочитаного. Недостатніми виявилися уміння учнів узагальнювати інформацію, розміщену в різних частинах тексту, та уміння знаходити інформацію, задану в неявному вигляді. Найкраще учні впоралися із завданнями, що вимагали вибір

Хорошковська Т.П. Проблема читання як складова сучасного навчального процесу/
Т. П. Хорошковська // Анотовані результати НДР Інституту педагогіки за 2007 р. – К.:
Педагогічна думка, 2008. – С. 91–92.

правильної відповіді із запропонованих варіантів; найгірше – із завданнями, які вимагали розгорнутої відповіді на запитання.

Аналіз спеціальної літератури показує, що в пострадянських країнах до цього часу досліджували лише окремі аспекти, пов'язані з читанням. Незважаючи на те, що проблема читання привертає особливу увагу педагогів, психологів, бібліотекарів і вихователів, такий аспект, як грамотне читання учнів основної школи, поки що недостатньо досліджується українськими науковцями. Спостерігається недостатність надійних методик вимірювання розуміння учнями прочитаного тексту. Зважаючи на недостатнє відображення цієї проблеми в методичних і дидактичних дослідженнях, вважаємо за доцільне перевірити вміння учнів основної школи грамотно читати.